

Maausuliste Viru Koda

Keskkonnainspeksioon

Cc Siseministeerium, Keskkonnaamet, Väike-Maarja vald

17.02.10226 (2013)

Selgitus Ebavere hiiemäe hingedeaja pyha asjus

Väike-Maarja Vallavalitsus ning Keskkonnainspeksioon on korduvalt pöördunud Maausuliste Viru Koja poole järelepärimistega, kas meil on andmeid, kes on teinud 28.10.2012. aastal Virumaal Ebavere Hiiemäel lõket ning jätnud sinna peotäie kõrvitsasalatit ning kohupiima. Pöördumise ajendiks oli Maausuliste Viru Koja varasem pressiteade, milles teatasime kavatsusest korraldada 28.10.2012 Ebavere hiiemäel hingedeaja pyha.

Väike-Maarja vallavanema saadetud kirjast selgus, et „keskkonnarikkumise“ olid avastanud valvsad kodanikud, kes teavitasid sellest ka Keskkonnainspeksioonile. Palvusel viibivad inimesed märkasid tõepoolest ka neid eemalt puude vahelt piiluvat punases jopes meest.

Maavalla koja ning Maausuliste Viru koja liikmed on käinud Rakveres Keskkonnaametis ja Keskkonnainspeksioonis toimu osas selgitusi andmas. Keskkonnainspeksioon on teatanud soovist trahvida koda hiiepalvusel sydatud lõkke eest ning võib-olla ka lõngade sidumise eest hiiepuudele.

Hingedeaja pyha pidamiseks valisid kogunenud maausulised hiiemäe kaugema varjulise nõlva, kus ei liigu sportijaid ega matkajaid. Hiiemäe tipp kahjustati 2011. aastal RMK tellimusel, kui buldooser selle laiali lykkas. Paljud hiiemäe nõlvad on viimase kümnekonna aasta jooksul rikutud ja seal kasvavad kaitsealused taimed hävitatud, syvendades sinna buldooseriga teid, vedades sinna sadu kuupmeetreid klaasikildudega segatud hakkeputitu, ehitades elektriliine, sidudes kymnetele puudele kiletükke ning korraldades seal massispordiyritusi. Maastikukaitseala sihtkaitsevööndis asuva hiie järjekindlat kahjustamist rasketehnika ja massiyritustega on olnud maausulistel valus jälgida ning ryystajaid on pyytud korrale kutsuda. Meie andmetel ei ole aga seni eelpoolkirjeldatud rikkumiste eest syydlasti karistatud. Vt Lisa 1, milles Keskkonnainspeksioon teatab, et hiiemäe tipus tehtud mullatööde ja puude langetamise eest ei karistata, kuna seal polnud tegemist majandustegevuse või loodusvarade kasutamisega.

Ebavere Hiiemägi on põlisrahva ajalooline looduslik pyhapaik, mis on seotud põlise loodususu tõekspidamiste ja tavadega. Maausulised on seotud selle pyhapaigaga ajalooliselt, kultuuriliselt, enesemääratluse ja samuti usutalituste kaudu. Meile on oluline, et see pyha paik säiliks puutumatu mäe ja metsana, mida meil ja järeltulevatel põlvedel on võimalik kylastada esivanemate tavade järgimiseks.

Tule tegemine teatud kombetalitustel ning andide jätmine on osa pyhapaikades järgitavast kombestikust. Neid ja muid tavasid on järgitud põlvest põlve, järgitakse praegu ning järgitakse ka tulevikus, kuni kestab meie rahvasugu. Need tavad on osa meie vaimsest

kultuuripärandist ja usundist. Samuti on osa meie traditsioonist, et tavasid järgides, näiteks lõket tehes, kahjustatakse keskkonda võimalikult vähe. Looduslikes pyhapaikades avalduv maastikuline mitmekesisus ja elurikkus on meie päevini jõudnud suuresti seetõttu, et maausulised on seal aastasadade jooksul looduse puutumatus kaitsnud.

Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) ja Maailma Looduse Fondi (WWF) käsitluses on hiied ja teised looduslikud pyhapaigad inimkonna vanimad kaitsealad, mille haldamisel tuleks järgida põlisrahva tavasid. 2008. aastal Barcelonas toimunud Rahvusvahelise Looduskaitseliidu maailmakongressil kinnitati looduslike pyhapaikade haldamise juhend looduskaitsealade valitsejatele. Juhendi kiitis heaks ka Eesti Vabariik. 2011. aastal tõlgiti juhend Keskkonnaministeriumi soovitusel ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel eesti keelde, trykiti ning jagati tasuta keskkonnakaitsega tegelevatele asutustele, kes selle vastu huvi tundsid. Järgnevalt tutvustati Eesti looduslike pyhapaiku ning IUCNi juhendit Keskkonnaameti kuues piirkonnas, s.h ka 25.10.2011 Rakveres. Teabepäevast olid kutsutud osa võtma ka Väike-maarja valla ja Keskkonnainspektsiooni töötajad.

Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) mõistes on maausulised looduslike pyhapaikade eestkostjad, kelle kaitseks on pyhapaikadega seoses ette nähtud hulk eritingimusi. Nende eesmärk on luua võimalused pyhapaigas ajalooliste tavade järgimiseks ning tagada, et looduskaitsealal jätkuksid põlisrahva traditsioonilised tegevused.

Põlisrahva usutalituste karistamine (nt tule tegemine palvusel ning andide jätmine pyhapaika) on vastuolus mitte üksnes Rahvusvahelise Looduskaitseliidu pyhapaikade haldamise juhendiga, vaid ka YRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooniga, mille Eesti ratifitseeris 2006. aastal.

Deklaratsiooniga on Eesti riik nõustunud, et põlisrahvale tuleb tagada vaba juurdepääs oma pyhapaikadesse ning õigus segamatult seal oma usutavasid järgida. Ajalooliste tavade järgimise õigus on põlisrahvale tagatud ka yldise usuvabaduse raames Eesti põhiseaduse ja YRO inimõiguste deklaratsiooniga.

Võttes arvesse Ebavere hiiemäel seni pikema aja jooksul toime pandud ulatuslike keskkonnarikkumiste karistamata jätmist, maausuliste jälitamist palvuse korraldamisel ning ametiisikute reageeringuid maausuliste kombetalitustele, leiame:

1. ametiisikute reageeringud Ebavere hiiemäel toimunud palvusele on liialdatud ning on käsitletavad usulise tagakiusamisena;
2. riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustel tuleb võtta meetmeid, mis välistaksid edaspidi usulise tagakiusamise;
3. Maausuliste Viru Koda kavatses ka edaspidi kasutada Ebavere hiiemäge pyhapaigana, jälgida seal toimuvat ning teavitada ametiisikuid seal toimuvatest võimalikest keskkonna- ja usuvabaduse rikkumistest.

Ahto Kaasik

Mausuliste Viru Koja vanem

**KESKKONNAINSPEKTSIOON
IDA REGION
LÄÄNE-VIRUMAA BÜROO**

Keskkonnainspektatsioon
Asutusesiseks kasutamiseks
Märge tehtud 19.10.2011 a
Juurdepääsupiirang kehtib kuni
18.10.2016 a
Ahus: AvTS § 35 lg 1 p 1

Pr Annika Michelson
annika.michelson@gmail.com

Teie: 05.10.2011
Meie: 19.10.2011 nr Lv-6-8/197-1

Vastus Teie teatele
Ebavere maastikukaitsealal toimunu kohta

05.10.2011 teatasite Keskkonnainspektatsioonile, et Ebavere maastikukaitsealal on tehtud mullatöid: mäe tippu on tasandatud, lagedaks tehtud, maha on võetud puud ning väidetavalt teostas neid töid RMK. Ühtlasi selgub teatest, et kaitsealust taime - kervast maarjaleppa - on ümber istutatud ja mäe tipus olevaid vanu betoonplokkke on püütud peita.

Keskkonnainspektiooni inspektorid kontrollisid Teie esitatud teadet 06.10.2011.aastal. Kontrollimisel ilmnis, et Väike-Maarja vallas Ebavere külas Ebavere maastikukaitsealal on Ebavere sihtkaitsevööndis Ebavere mäe tipus tehtud mulla tasandustöid. Töid on teostatud koordinaatidel E627222; N6553790. Ebavere mäe tippu on tasandatud ja mulda on laiali lükatud umbes 30 m diameetriga alal, töödeldud alal on kividel näha kraapimise jälgi. Maapinna seest on näha ka ühe betoonist ploki nurka. Metsa piirilt on raiutud 2 puud, raiekohal järgatud puutüved olid kontrollimise hetkel kohapeal alles.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse nr 246 „Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus“ punktile 17 on kaitseala sihtkaitsevööndis keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul olemasolevate teede, jalgradade ja ehitiste hooldustööd, kaitseala tarbeks mittetootmisliku iseloomuga rajatiste ja õpperadade rajamine ning valikraie eraldustel 5, 7 ja 9 suusaradade hoolduse eesmärgil.

Ebavere mäel tehtud mulla- ehk pinnase tasandustöid ei saa nimetada majandustegevuseks või loodusvarade kasutamiseks. Eeltoodu põhjal oleme seisukohal, et kõnealuse tegevusega Ebavere maastikukaitsealal ei ole kaitseala kaitsenõudeid rikutud ning süüteom enetlust ei alustata.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Marit Seene
büroojuhataja

Timo Türbsal 325 8419
Timo.Turbsal@kki.ee

Kunderi 18
44307 RAKVERE

Telefon 325 8417
Faks 325 8418
E-post: l-virumaa@kki.ee

Registrikood 70003106